

جواز نفک در فحشاء چرا؟

۲

محمد یحیی روحانی

می‌توانند مسئولیت یک خانواده دیگر را به طور کامل بر دوش بگیرند صلاحیت ورود در این عرصه را دارند.

احساسات زنانه

نکته بسیار مهم دیگری که در حاشیه مسأله ازدواج مجدد مطرح است، این است که چرا در خصوص تدوین و پذیرش این قانون به احساسات درونی زنانه و فشارهای سختی که بواسطه آن بر همسر اول وارد می‌شود توجهی نشده است و آیا پذیرش مشروعیت چند همسری با این احساس درونی فطری (عدم پذیرش و تحمل هوو) در زنان همخوانی دارد؟

پاسخ کامل به این سؤال نیازمند دقت و بررسی در حقیقت و ماهیت این روحیه زنانه است که ادعا می‌شود امری درونی و فطری است و در وجود همه زنان قرار دارد.

اولاً حقیقت آن است که نمی‌توان این احساس زنانه را نوعی ویژگی فطری و مطلق برای زنان دانست. آن هم در حدی که تصور همسر دوم برای آنان به منزله پایان زندگی و انتهای همه آمال و آرزوها و مصداق نهایت

دو یا سه یا چهار همسر و اگر می‌توسید عدالت را (در باره همسران متعدد) رعایت نکنید، تنها یک همسر بگیرید... این کار از ظلم و ستم جلوگیری می‌کند»^۱. از این آیه به روشنی پیداست که خداوند حتی در فرض احتمال جدی در عدم رعایت عدالت، اجازه تعدد همسر را به مردان نمی‌دهد و این امر را منوط به اطمینان از خود در رعایت عدالت می‌کند. در نتیجه ازدواج‌های مکرر و از سر هوس و شهوت‌رانی و بدون رعایت اصول تشکیل و حمایت درست از خانواده و حفظ حرمت همسران، مورد تأیید اسلام نیست.

البته توجه به این نکته دقیق هم ضروری است که منظور از رعایت عدالت، در مورد ارتباطات و وظایف متقابل زوجین و نفقه و حمایت‌های مالی است، نه محبت‌های درونی و قلبی؛ زیرا طبیعی است که علاقه و محبت قلبی چیزی نیست که در اختیار انسان بوده و فرد بتواند در این زمینه تعادل و تساوی برقرار کند. در نتیجه رعایت عدالت امری شدنی و ممکن، اما در عین حال مسئولیت‌بردار و مهم محسوب می‌شود و تنها مردانی که صلاحیت فردی و روحی و مالی مناسب داشته و

در شماره گذشته به مسأله چند همسری از نگاه اسلام پرداختیم و حکمت‌های چنین قانونی را در ساختار روابط بشری اسلامی به طور گذرا مورد اشاره قرار دادیم. اما در شماره گذشته وعده دادیم که برخی نکات و ابهامات باقیمانده را نیز مورد توجه و تأمل قرار دهیم. به همین دلیل در این شماره به این نکات و ابهامات می‌پردازیم.

عدالت شرطی مهم

نکته بسیار مهم و دقیق در مسأله چند همسری با همان تعدد زوجات، رعایت اصل مهم عدالت در بین همسران است که مجوز ازدواج مجدد به حساب می‌آید. در واقع تنها آیه قرآن که مجوز چند همسری در آن مورد اشاره قرار گرفته به روشنی جواز ازدواج مجدد را منوط به اطمینان از خود در قبال رعایت عدالت در بین همسران مطرح نموده است و تأکید می‌کند که اگر بیم عدم توانایی در رعایت عدالت را دارید، تنها به یک همسر اکتفا نمایید.

در این سوره آمده است: «... با زنان پاک ازدواج نمائید،

تأیید قرار نگرفته است.

نکته‌ای مهم

حقیقت مهمی که نباید از آن چشم پوشید، این است که اصولاً نباید تنها و تنها از زاویه نگاه همسر اول به این مسأله نگاه کرد. زیرا در ازدواج مجدد همواره توجه و احترام به احساسات و عواطف یک زن دیگر هم مطرح است. به عبارت روشن‌تر همسر اول که ممکن است احساسات منفی نسبت به همسر دوم

شوهر خود داشته باشد، به طور کاملاً طبیعی ممکن است در موقعیتی شبیه همان زن دوم قرار بگیرد و مثلاً در سنین جوانی یا

میان سالی شوهر خود را از دست بدهد و به طور متعارف امکان همسری با مردی مجرد را نیابد. در این وضعیت، منطقی و منصفانه و البته معقول نیست که تحمل تجرد و آسیب‌های متعدد روحی و روانی و جسمی بر این قبیل زنان را نادیده گرفته و تنها به احساسات خاص زنانی که دچار این مشکلات و بحران‌ها نیستند توجه کنیم. بماند که بسیاری از این احساسات در برخی موارد ماهیتی ناپسند داشته و ناشی از زیاده‌خواهی یا حسادت‌های برخی زنان است نه احساسی پاک و بی‌آلایش و فطری. در نتیجه پذیرش چند همسری را نباید مساوی با نادیده گرفتن احساسات درونی زنان و لگد مال کردن روحیات ظریف زنانه تلقی کرد. بلکه در این قانون به احساسات و نیازهای معقول و منطقی بخش قابل توجهی از زنان هم توجه شده که در عین حال ضامن امنیت روانی و جلوگیری از بسیاری مفاسد و آسیب‌های اجتماعی برای جامعه مردان و زنان بی‌سرپرست و فرزندان آنان نیز می‌باشد.

از زنان در کشور ماست. جالب آن که حتی در کشورهای غربی هم این مسأله به روشنی دیده می‌شود که زنان به آسانی تن به روابط متعدد

نامشروع شوهران خود با زنان دیگر می‌دهند، اما ازدواج دیگری برای شوهران‌شان امری غیر قابل تصور و عین بی‌وفایی است. ثانیاً بر فرض وجود چنین احساسات و روحیات درونی زنان باید توجه داشت که اسلام، اساس قوانین و دستورات خود را در امور مختلف به‌ویژه در روابط اجتماعی بر حیات عقلانی و مصالح کلان عمومی گذارده است، نه بر حیات احساسی و مصالح جزئی و فردی، و این امر نه در اسلام، بلکه در تمام جوامع بشری و قوانین مترقی جریان دارد. در نتیجه نباید پذیرفت که امور احساسی و عاطفی بر عقلانیت و ضرورت‌های اجتماعی چیره شود.

البته این فشارهای قانونی تنها محدود به همین مورد و تنها برای زنان نیست، بلکه در هر قانون و ضابطه اجتماعی برخی از افراد به نوعی در محدودیت و فشار قرار گرفته و متحمل زحمتهایی در پذیرش قوانین می‌شوند. حتی در موضوعات مرتبط با همین مسائل، محدودیت‌های بسیاری برای مردان جعل شده که احساسات و عواطف و تمایلات فردی آنان حتی در نهایت قدرت و شدت نمی‌تواند مانع این قوانین گردد. مثلاً اگر مردی به خواهر همسر خود علاقمند شود و به شدت خواهان همسری با وی گردد، از نظر قوانین اسلام به دلیل برخی مشکلات اجتماعی و... به هیچ وجه مجوز این ازدواج به او داده نمی‌شود و این تمایل همانند بسیاری از تمایلات دیگر در همین راستا مورد

خیانت و بی‌وفایی شوهر باشد. تاریخ گذشته بشر نشان می‌دهد که مسأله تعدد همسران امری شایع و رایج بوده و اگر این مسأله با فطرت درونی همه زنان همخوانی نداشت، عملاً چند همسری چنین وسعت و فراگیری را نباید پیدا می‌کرد. حتی در زمان کنونی در بسیاری از کشورهای عربی و آفریقایی، تعدد همسر امری بسیار متداول و پذیرفته شده است و ازدواج مجدد شوهر به عنوان امری طبیعی و عادی

تلقی می‌شود و زنان در این کشور به هیچ وجه تنفر و احساس منفی شدید - آن‌گونه که در ایران ابراز می‌شود - را در

قبال «هوو» ندارند.

حتی در ایران نیز تا حدود ۱۰۰ سال گذشته با مقوله تعدد همسر بسیار طبیعی و عادی‌تر برخورد می‌شد و این مسأله برای زنان هم امری کاملاً پذیرفته شده بود. با این تفاوت که چون اکثریت مردان تمکن اختیار کردن همسران متعدد را نداشتند، غالباً دارای یک همسر بودند. دقت و تحلیل جدی در مورد همین احساسات شدید زنان، در کشورهایی مثل ایران نشان می‌دهد که ماهیت این احساس منفی بیش از آن که امری فطری و درونی باشد، حقیقتی فرهنگی و اجتماعی است و برای زنان هرچند ارتباط همسرشان با زن دیگری سخت و غیرقابل قبول است، اما آن‌چه غیر قابل تحمل است آگاهی آشنایان و بستگان از ازدواج مجدد همسر است. تا آن‌جا که متأسفانه دیده می‌شود، برخی از زنان حاضر به تحمل به ارتباط نامشروع و پنهانی شوهران خود با زنان دیگر هستند، اما به هیچ وجه حاضر به پذیرش علنی همسری دیگر برای وی و آشکار شدن آن برای اطرافیان نیستند که این امر کابوس وحشتناک بسیاری